

5. В. С. Ульянова. Шляхи формування особистості майбутнього вчителя музичного мистецтва під час педагогічної діяльності в умовах ВНЗ // Актуальні проблеми державного управління, педагогіки та психології. – 2013

6. Л. М. Воевідко. Компоненти фахової підготовки студентів мистецьких спеціальностей // Збірник наукових праць. – 2015. – Вип. 18

7. Л. Беземчук. Структура підготовки майбутнього викладача музичного мистецтва до професійної діяльності в умовах ВНЗ // Молодь і ринок. – 2014. – №10 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?I21DBN=LINK&P21DBN=UJRN&Z21ID=&S21REF=10&S21CNR=20&S21STN=1&S21FMT=ASP_meta&C21COM=S&2_S21P03=FILA=&2_S21STR=Mir_2014_10_15

8. Л. Цзяці. Специфіка підготовки майбутнього вчителя музики до здійснення художньо-проектної діяльності // Актуальні питання мистецької освіти та виховання. – 2015. – Вип. 1-2 (5-6) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?I21DBN=LINK&P21DBN=UJRN&Z21ID=&S21REF=10&S21CNR=20&S21STN=1&S21FMT=ASP_meta&C21COM=S&2_S21P03=FILA=&2_S21STR=apmov_2015_1-2_18

Анна Корінь,

студентка 1 курсу,

освітнього ступеня – магістр

факультету психолого-педагогічної освіти та мистецтв

Наук. керівник: **В. В. Бурназова**, к.пед.н., доцент (БДПУ)

ОСОБЛИВОСТІ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ ВИКЛАДАЧА МУЗИЧНОГО МИСТЕЦТВА

Актуальність. Модернізація освітньої системи, нові законотворчі основи спрямовані на досягнення нового рівня якості професійної підготовки фахівців музичного мистецтва. Сьогодні вона вимагає від майбутнього фахівця музичного мистецтва не тільки міцних педагогічних знань та умінь, високої інструментально-виконавської культури, вміння адаптуватись до умов, що постійно змінюються, а і здатності по-новому використовувати можливості музики, спрямовувати їх на розвиток особистості, головною метою якого стає розкриття їх індивідуальності [3].

Розвиток педагогічної майстерності викладачів музичного мистецтва виступає як спеціально організований процес освіти і самоосвіти з орієнтацією на розвиток емоційної та почуттєвої сфери особистості; розкриття творчого потенціалу; формування ціннісно-орієнтованої основи життєдіяльності та самовизначення позиції викладача-інтелігента [2]. Тому, проблема удосконалення системи професійної підготовки фахівців музичного мистецтва в Україні відноситься до числа найбільш актуальних для сучасної музичної науки. Необхідним компонентом музичної освіти при підготовці фахівців музичного мистецтва визнано формування професійно значущих умінь, які збагачують художній тезаурус та підвищують

компетентність студентів, формують художньо-естетичне сприймання образів мистецтва, розвивають здатність до творчої самореалізації в процесі аналізу й інтерпретації творів мистецтва.

Професійна підготовка викладача музичного мистецтва вже сьогодні вимагає у поєднанні вмінь самостійно здобувати знання з уміннями аналізувати, оцінювати інформацію, вибирати і надавати перевагу важливим, новим знанням та ідеям, застосовувати ефективно їх на практиці.

Ступінь досліджуваності проблеми. Питанням професійної підготовки майбутніх викладачів музичного мистецтва теоретично та практично займалися такі науковці: Г. Падалка, Т. Левшенко, С. Науменко, Н. Тимошенко-Гуральник, О. Щолокова, О. Рудницька, П. Харченко та ін. інструментально-виконавську підготовку розглядали Н. Біла, І. Мостова, В. Муцмакер, Г. Ципін та інші. Аналіз науково-методичних ідей відомих педагогів вказує на те, що шляхи вдосконалення професійної підготовки пов'язують з пошуком нових форм, методів та прийомів навчання студентів.

Мета і методи дослідження охарактеризувати проблеми професійної підготовки викладача музичного мистецтва та висвітлити головні напрями його діяльності.

Сутність дослідження. Словосполучення «викладач музичного мистецтва» вказує на узагальнене тлумачення фахової різноманітності (тобто викладачів різних музичних дисциплін вищих навчальних закладів, зокрема, педагогічного спрямування), яку поєднує художньо-педагогічна функція (художньо-інтерпретаційна і естетично-виховна, педагогічна). Специфіка педагогіки музичного мистецтва і педагогіки полягає у диференціації варіативної складової, що заглиблює внутрішню професійну диференціацію діяльності викладачів музичного мистецтва різних спеціальностей і кваліфікацій та порушує цілісність загальної «професійної однорідності», спільність вирішення організаційних і суто педагогічних завдань [1].

Мета професійної діяльності майбутнього фахівця музичного мистецтва зумовлена соціокультурним призначенням професійно-педагогічної освіти музиканта і професійної музичної освіти педагога. У першому векторі йдеться про опанування педагогічної кваліфікації як додаткової до основної професії педагога-музиканта: виконавець-вокаліст, піаніст, скрипаль, диригент тощо, тобто про опанування часткової дидактики як елементу загальної методики викладання музичних дисциплін (викладання гри на музичному інструменті, композиції, аналізу музичних форм тощо у спеціалізованих навчальних закладах багаторівневої професійної музичної освіти); у другому – про опанування часткової дидактики, тобто музичного мистецтва як цілісного феномену художньої культури (викладання музичного мистецтва у неспеціалізованих навчальних закладах неперервної освіти протягом життя), який сприяє гармонійному розвитку особистості.

До наведених нормативних характеристик і функцій викладача закладу вищої освіти слід додати властиву лише викладачам музичного мистецтва функцію – художньо-виконавську. Вона полягає у тому, що науково-педагогічний працівник мистецького (музичного) профілю є не

лише носієм загальної, національної та педагогічної культури, але й музичної культури, що відображає сформований культурологічно-художній, естетичний світогляд, стійку систему естетичних і моральних цінностей і вимагає специфічного знаряддя праці – власної психофізіології (музичне мислення, музичний слух, вокал, кінесика, невербальні засоби, тобто виконавський інструмент), через яку відбувається цілеспрямована людинотворча трансляція культурних фактів музичного мистецтва [1]. На заняттях з фортепіанної гри знаходять практичне застосування всі основні знання, які студенти отримують з музично-теоретичних, історико-музичних, виконавсько-методичних, культурологічних дисциплін. Музикант-педагог повинен вільно грати на інструменті фортепіанні твори різних епох, художніх напрямків, стилів і жанрів; перекладати для фортепіано фрагменти симфонічної, оперної, балетної музики; підбирати на слух музичні мелодії з акомпанементом; читати музичні твори з листа; транспонувати; імпровізувати.

Особливістю професійної підготовки фахівця музичного мистецтва є його комплексний характер. Відповідно до специфіки викладацької діяльності вчителя він повинен глибоко розбиратися у своїй предметній галузі знання та в методиці викладання предмета. Професія фахівця музики має будуватися на основі синтезу педагогіки та музичного мистецтва і вимагає обширного комплексу загальнопедагогічної та спеціальної підготовки [4; 5]. Тому серед широкого кола завдань з професійної підготовки викладачів музичного мистецтва поряд з уміннями емоційно ілюструвати музичні твори, добирати необхідні музичні приклади для проведення бесід і дискусій з проблем мистецтва, лекцій-концертів, важливе місце посідають уміння давати образні словесні пояснення до творів музичного мистецтва. Саме тому, суттєвим критерієм професійності викладачів музичного мистецтва є рівень володіння ними мовними та позамовними засобами виразності. Пояснюючи і розтлумачуючи музичні твори, викладач має бути зрозумілим, виразним і привабливим. Серед мовленнєвих недоліків найпоширенішими є монотонне мовлення, пасивна артикуляція (особливо в тих випадках, коли текст не розповідається у вигляді бесіди, а просто читається з листа), часто невинуватене мовчання (коли «не вистачає» слів), неадекватна сказаному інтонація, незнання ролі пауз (паузи активізують увагу), порушення норм наголошення тощо. виправлення цих недоліків ми вбачаємо у створенні такої системи дій, яка дозволила б студентам набути досвіду власного естетичного самовираження у єдності складових: артистичного виконання музичного твору й зацікавленого пояснювального слова.

Основні висновки. Узагальнюючи викладений матеріал, зазначимо, що у процесі професійної підготовки викладачів музичного мистецтва основоположного значення набувають уміння досягати художньої виразності музично-виконавської і вербальної інтерпретації музичних творів; художньо-адекватна виконавська інтерпретація передбачає, перш за все, навички бачити за нотним текстом «живий зміст» твору, його музично-образну сутність; особливу увагу приділяти роботі над звуком; в основі словесної інтерпретації музичного твору – емоційно-образна подача матеріалу, мистецтвознавча обґрунтованість пояснень;

складність процесу виконавської і вербальної інтерпретації музичних творів обумовили послідовні етапи підготовки до такого інтегрованого виду освітньої діяльності.

Таким чином, необхідність посилення формування духовних якостей особистості майбутнього фахівця музичного мистецтва, розвитку в нього здатності цілісно бачити світ, усвідомлювати значення соціально-культурних проблем вбачається в застосуванні активних та інтерактивних технологій навчання, які мають прийти на зміну традиційним формам, адже лише в них можливою є зорієнтованість на проблемність вивчення матеріалу, адекватність діяльності педагога природі музичного мистецтва, діалоговий характер взаємодії викладача і студента, можливості взаємонавчання (що є важливим для педагогів-музикантів), реальна індивідуалізація і диференціація, розширення дослідницької діяльності майбутніх фахівців.

Література

1. Сегеда Н. А. Професійний розвиток викладача музичного мистецтва: історія, методологія, теорія : монографія / Н. А. Сегеда. – К. : НПУ імені М. П. Драгоманова, 2011. – 273 с.
2. Соломаха С. О. Розвиток педагогічної майстерності викладачів музичного мистецтва та світової художньої культури : посібник / С. О. Соломаха. – Кіровоград : Імекс-ЛТД, 2013. – 158 с.
3. Ткаченко В. Актуальні проблеми професійної підготовки майбутніх учителів музики // Проблеми підготовки сучасного вчителя. – 2014. – № 10 (Ч. 1). – С. 207-112
4. Федосов К. С. Удосконалення професійно-педагогічної підготовки вчителя музики у ВНЗ // Проблеми сучасного музичного виховання й навчання: матеріали регіон. наук.-практ. конф. (30 берез. 2007 р., м. Луганськ): 36. пр. викладачів та студентів кафедри співів і диригування. – Луганськ : Альма-матер, 2007. – С. 93-97.
5. Jankowski W. Amerykański system edukacji muzycznej // Wychowanie muzyczne w szkole. – 1997. – № 2.

Світлана Мар'єнко,

студентка 1 курсу магістратури
Факультету психолого-педагогічної
освіти та мистецтв

Науковий керівник: В.В.Григор'єва, к.пед.н., доцент БДПУ

ПІДГОТОВКА СТУДЕНТІВ ПЕДАГОГІЧНИХ ЗАКЛАДІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ ДО РОЛІ ДИРИГЕНТА-ХОРЕМЕЙСТЕРА

Діяльність вчителя музики складна і різноманітна. Вона носить яскраво виражений соціальний і творчий характер, вимагає наявності багатьох професійних знань та умінь. Це постійно підкреслюють у своїх дослідженнях провідні вчені – педагоги і музиканти А. Авдієвський, А. Болгарський, А. Козир, Г. Падалка, О. Ростовський, Т. Смирнова, А. Соколова та інші.